

OECD-FAO Agricultural Outlook 2009

Summary in Hungarian

OECD-FAO mezőgazdasági kilátások: 2009

Összefoglalás magyarul

A Kilátások rövid összefoglalása

- Az OECD és a Világbank 2008. decemberi középtávú gazdasági előrejelzése nyomán készült középtávú kilátások alapjául szolgáló makrogazdasági környezet a folytatódó pénzügyi és gazdasági válság következtében gyorsan változik. A gazdaságban érzékelhető nyugtalanság miatt a bázis-előrejelzéseket érdemes fenntartással kezelni. A mélyülő gazdasági válság bázis-előrejelzésekre gyakorolt lehetséges hatásait a jelen beszámoló mind minőségi, mind mennyiségi szempontból elemzi, bár a jelenlegi globális hitelválság és a gazdaság beszűkülése agrárpiacokra gyakorolt teljes hatásának felmérése túlmutat a jelen Kilátások keretein.

- A tavalyi évben a főként a fejlődő országokban jelentkező, a vártnál erősebb mezőgazdasági termékkínálati reakció, valamint az olajárak számottevő csökkenése következtében a termékekárak jelentősen visszaestek a 2007–2008 közötti időszakban mért csúcshoz képest. A gazdaság egészének folytatódó gyengélkedése az elkövetkező 2–3 év folyamán tovább gyengíti a termékekárakat, amelyek a gazdasági fellendüléssel majd erőre kapnak.

- Bár a helyzet termékenként eltérő, az (inflációval korrigált) reál értelemben vett átlagárakra vonatkozó előrejelzések a 2007–2008 közötti időszakban mért csúcshoz megelőző évtized árszintjét, illetve

annál magasabb árakat vetítenek elő az elkövetkező 10 évre. Az előrejelzések szerint a termények átlagára reálértéken 10–20%-kal lesz magasabbak az 1997–2006 közötti időszakban regisztrált áraknál, míg a növényi olajok reálértéken vett ára várhatóan több mint 30%-kal emelkedik.

- A húсарak reálértéken várhatóan nem haladják meg az 1997–2006 között mért átlagárakat, ugyanakkor a csökkenő fogyasztói jövedelmek az előrejelzésben meghatározott időszak elején az olcsóbb húsrá való áttérésre ösztönöznek, a baromfihúst előnyben részesítve a marhahússal szemben. 2009 és 2018 között a tejtermék átlagárak reálértéken számítva valószínűleg némileg magasabbak lesznek az 1997–2006 között regisztráltaknál. Az áremelkedést a növekvő energia- és növényiolaj-árak okozzák; ezen belül is a vaj átlagárának 12%-os növekedése a legszámottevőbb.

- Annak ellenére, hogy a globális pénzügyi válság és a gazdasági recesszió a gazdaság minden szektorára jelentős hatást gyakorol, a mezőgazdaság helyzete viszonylag kedvezőbben alakulhat az elmúlt időszak során szerzett relatíve magas jövedelmeknek és az élelmiszerek iránti kereslet viszonylag alacsony jövedelemrugalmasságának köszönhetően.

- A globális gazdasági kilátások mostanra borúlátóbbak az év elején, a jelen Kilátások készítésekor fennálló előrejelzéseknél. Erre reagálva a Kilátások külön fejezetet szentelnek annak, hogy mekkora rugalmassággal reagál a mezőgazdaság a gazdasági recesszióra. Az elemzés szerint az agrárárak, a termelés és a fogyasztás alacsonyabb jövedelmekkel összefüggő csökkenése mérsékelt marad a gazdasági fellendülés 2–3 éven belül várható bekövetkeztéig.

- A külön fejezetben szereplő értékelés a bázis-előrejelzésben alapul vetnél még mélyebb, még jobban elhúzódó recesszióval, továbbá alacsonyabb GDP-vel és jövedelmekkel számol. Ez esetben a magasabb árú állati termékek, például a marhahús, a sertéshús és a tejtermékek lesznek a legsúlyosabban érintettek. A marhahús ára mintegy 9%-kal lesz alacsonyabb az alapeseti előrejelzésben meghatározottnál. Az alacsonyabb GDP-t alapul vevő esetben a termény- és a bioüzemanyag-árak csökkenése csak mintegy fele az állati termékek árcsökkenésének. A gabonafélék közül a kukorica ára reagált a legerőteljesebben az alacsonyabb GDP-re, ami azt jelzi, hogy elsősorban nem a bioüzemanyagok alapanyagaként, hanem takarmányozási célra használják.

- A külön fejezet egy felmérést is tartalmaz, amely a pénzügyi nyugtalanság és a gazdasági válság agrárvállalkozásokra gyakorolt hatását vizsgálja az input-beszállítóktól a kiskereskedőkig. A szektor a jelek szerint eddig viszonylag jól vészelt át a recessziót. Az értéklánc alacsonyabb szintjén lévő szektorok azonban nehezebben jutnak hitelhez. Az árufinanszírozási korlátozások súlyosan érintik a cégeket, melyeknek az életképessége is veszélybe kerülhet, ha

a hitelpiaci szigorítások továbbra is megmaradnak. A hitelhez jutás lehetőségét minden cég kulcsfontosságúnak tartotta, különösen a felmérésben résztvevő OECD- és nem OECD-országok agrár-élelmiszeripari kisvállalkozásai.

- A dokumentum külön fejezete azt is megvizsgálja, mennyire reagálnak érzékenyen az agrárárak a nyersolaj árának változásaira. Az iparosított gazdálkodás, a termékek nagyobb fokú feldolgozása és megnövekedett szállítása, valamint a (főként a kukoricát, az olajos magvakat és a cukrot mint nyersanyagot érintő) bioüzemanyag-iparág megjelenése következtében megnőtt az energia- és az agrárárak kölcsönös függősége. A nyersolajárak erősen volatilisak; egyes előrejelzések a jelen Kilátásokban szereplőknél jóval magasabb árakkal számolnak.

- Középtávon a bázis-előrejelzésben feltételezett nyersolajár reálértéken mintegy 60%-kal magasabb az 1997 és 2006 között mért átlagárnál, és az előrejelzésben meghatározott időszak végére mérsékelten, hordónként 70 dollárra emelkedik. Amennyiben a nyersolaj ára a tavalyi Kilátásokban alapul vett hordónkénti 90–100+ dollárra emelkedne, az agrárárak is sokkal magasabbak lennének. Mindez a terményeket érintené a legnagyobb mértékben, egyrészt a magasabb ráfordítási költségek melletti csökkenő termés hozam, másrészt a bioüzemanyag-előállításához szükséges nyersanyagok iránti megnövekedett kereslet miatt.

- A bioüzemanyag-piac helyzetét egyre nagyobb mértékben befolyásolja az államilag kötelezővé tett felhasználás, a kilátások azonban az előre meg nem jósolható tényezők – például a nyersolajárak jövőbeli alakulása, az intervenciós politikákban bekövetkező változások és a második generációs technológiák fejlődése – miatt továbbra is bizonytalanok. A bioüzemanyagoknak árban nehéz lesz a viszonylag olcsó fosszilis üzemanyagokkal versenyezniük mindaddig, amíg a nyersolaj ára a jelen Kilátások legnagyobb részében feltételezett hordónkénti 60–70 dolláros árszinten marad, bár a bioüzemanyagok előállítását támogató politikák segítik az alacsonyabb etanol- és biodízelárak kialakítását, illetve az etanol és a biodízel előállítását. A bioüzemanyag-előállításnak a felhasználási kötelezettség teljesítése miatt várható gyors bővülése a jövőben is növelni fogja az bioüzemanyagok nyersanyagául szolgáló termények, így a búza, a kukorica, az olajos magvak és a cukor árát.

- A gazdasági fellendülés beköszöntével a mezőgazdasági termelés és fogyasztás továbbra is a fejlődő országokban bővül a leginkább. Különösen igaz ez az állati termékekre, amelyek esetében a jövedelem- és népességnövekedés jelenti az elsődleges hajtóerőt, a magasabb állati fehérjetartalmú étrendre való áttérés és a folytatódó urbanizáció mellett.

- A legtöbb termék esetében a fejlődő országok előrevetített import- és exportnövekedése meghaladja az OECD-térség importjának és exportjának növekedését. A délről délre irányuló kereskedelem folytatódó bővülése a Kilátások fontos eleme. Ennek ellenére a búza, a durvaszemű gabonafélék és a tejtermékek exportjában továbbra is az OECD-országok foglalják el a vezető helyet.

- A tavaly kiadott *Kilátások* legfontosabb eleme a termékekárak emelkedésével összefüggő hatalmas élelmiszerár-emelkedés volt. Bár a termékekárak azóta csökkentek, az élelmiszerárak számos országban még most is magasak. Az élelmiszerár-infláció ennek ellenére csökkent. A 2009. februárral záruló 3 és 6 hónapos időszak alatt több országban is felgyorsult az élelmiszerár-indexek csökkenése.

- A FAO hosszabb távú népességnövekedési és jövedelmi előrejelzésekkel dolgozó legutóbbi anyaga szerint a globális élelmiszer-termelésnek 2030-ra több mint 40%-kal, illetve 2050-re 70%-kal kell bővülnie a 2005–2007 közötti átlagszinthez képest. További jelentős területek vonhatók mezőgazdasági művelés alá. A jelenlegi 1,4 milliárd hektárnyi termőföld még mintegy 1560 millió hektárral bővíthető. A rendelkezésre álló szabad földterületek több mint fele Afrikában és Latin-Amerikában található. Ezekben a régiókban van a legtöbb olyan szabad földterület, amely a leginkább alkalmas a természetes csapadékra épülő növénytermesztésre. A termőföldterületek bővítése azonban hagyományosan lassú folyamat, és a gyengén termő további földterületek művelésbe vétele jelentős beruházásokkal jár, ugyanakkor alacsonyabb átlaghozamokat eredményez, miközben vélhetően társadalmi és környezetvédelmi kiadásokkal is együtt jár.

- A hosszú távú trend szerint folytatódik a termés hozamok és az állatállomány-hozamok emelkedése, legalábbis a legtermékenyebb területeken; és az elkövetkező 10–20 évben is igen nagy a további bővülés valószínűsége. A bővülési potenciál kiaknázásához új technológiák kifejlesztése és alkalmazása szükséges, ám az agrárkutatásokra fordított állami kiadások csökkenőben vannak. Számos régióban, például Közép- és Kelet-Európában vagy a szubszaharai Afrikában a meglévő technológiák alkalmazásával is jelentős mértékben növelhető a termelékenység, amennyiben ez az inputok elérhetőbbé tételével, infrastrukturális fejlesztésekkel és az ismeretek terjesztését biztosító szolgáltatások nyújtásával párosul.

- A mezőgazdaság az OECD-országokban a vízfelhasználás több mint 40 százalékáért felelős, és a felhasználás egyre nagyobb méreteket ölt. A vízfelhasználás 99 százaléka az öntözésből adódik, és a nagyobb fejlődő országok, például Kína és India, óriási területeket öntöznek. A FAO előrejelzése szerint az öntözött területek bővülése jelentősen lassulni fog, a mezőgazdasági termelés pedig a jövőben egyre nagyobb mértékben függ majd a rendelkezésre álló vízkészletektől.

- A klímaváltozás szintén fontos változó a jövőbeli termelési lehetőségek tekintetében. Egyértelműen növeli a vízhiány kockázatát, valamint az árvizek előfordulását és súlyosságát, emellett valószínűleg átrendezi a termelési határokat is.

- Az agrártermékpiacra vonatkozó pozitív kilátások mellett ugyanakkor nem szabad megfeledkezni a mintegy 1 milliárd embert érintő éhezés és az élelmiszer-bizonytalanság rendkívül nyugtalanító jelenségéről sem. Az élelmiszerbiztonsági programok nem elégedhetnek meg pusztán a vészhelyzetek rövid távú elhárításával; a szegénység enyhítésével és a gazdasági növekedés hosszú távú kérdéseivel is foglalkozniuk kell. A mezőgazdasági beruházások fokozása, a fejlesztések hatékonyabb támogatása, valamint a kereskedelmi és a nemzeti politikák megreformálása mind a megoldás részét képezik.

© OECD 2009

Ez az összefoglalás nem hivatalos OECD fordítás.

Ez az összefoglalás abban az esetben másolható, ha megemlítsük az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.

A többnyelvű összefoglalások az eredetileg angol ill. francia nyelvű OECD kiadványok kivonatos fordításai.

Az OECD on-line könyvesboltban díjmentesen állnak rendelkezésre: www.oecd.org/bookshop/

További információ kérhető a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság Jogi és Fordítási Csoportjától: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Látogasson el honlapunkra: www.oecd.org/rights/

